

Frisia occidentalis

<https://hdl.handle.net/1874/348585>

MARIS GERMANICI

PARS.

Notarum explicatio

- ☉ Pagi
- ☪ Monasteria
- ☉ Nobilium aedes

FRISIA
OCCIDENTALIS

Auctoribus
Adriano Metio et Gerardo Freitag.

Amstelodami, Henricus Hondius Excudit

VIII B.d.9
VIII B.d.
39200485

Frisia occidentalis.

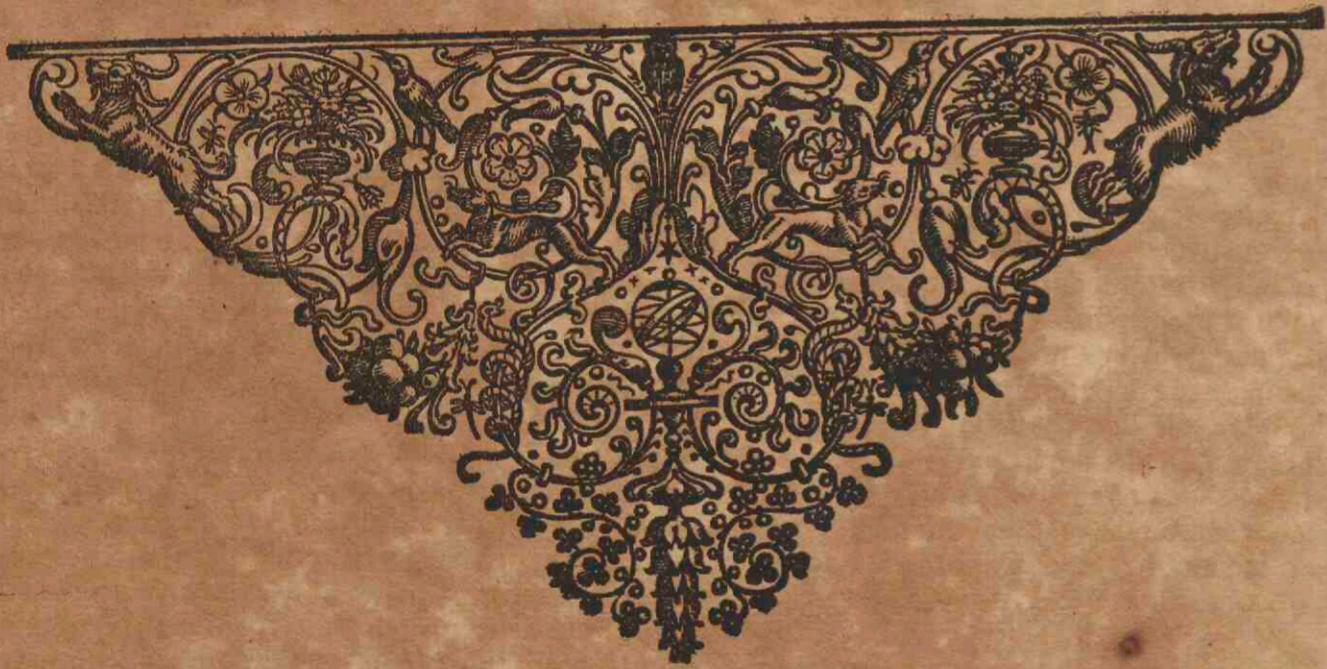
las, quæ octonis alibi, alibi senis aut quaternis passuum millibus à continente hoc tempore recedunt (hæ sunt Scellinga, Amalandia Schiermonicoga) quondam etiam cum iisdem cohaesisse feruntur; quanquam humiles & rivis stagnisque crebris divisi. Et quæ nunc continentibus agris ubique inter se junctæ sunt Oostergoa & Westergoa ex profundo latoque maris influxu totis lateribus dirimebantur, ad cuius influxus oram, eo loco ubi Berlecomum est, oppidum fuit, mercatorum frequentia ob insignem portum percelebre: *Vigongum* dixere, quod nomen in parte vici ejus, ut ampli, ita elegantis etiam nunc reliquum vestigiaque oppidi nondam penitus oblitterata. Adhæc quicquid fere palustrium aquarum in Oostergoa ac silvestribus erat, aut e vicinis lacubus in Orientem se effundebat, id collectum per Lavicam in mare efferebatur, annemque illum, qui jam pene exaruit, vixque rivi nomen, antequam in vadum exeat, tuetur, profundum & magnis classibus navigabilem faciebat.

Lingua.

Lingua usi sunt omnes Frisii una & eadem, quæ ut Germanicam originem satis arguit, sic tamen à vicinorum sermone discrepat pene, ut sui cujusdam generis videri possit, nec enim intelligi potest ab exteris ullis, nec olim Frisius in patria educatus externos etiam vicinos commode intelligebat. In universum tamen cum Anglico sermone tantum cognationis & similitudinis habet, ut ad nullum omnino aliarum gentium, ne finitima-

rum quidem, propius accedat. Quod sane Frisicæ originis in ea gente argumentum est maximum. Nomina quoque gentis diversa prorsus à gentibus cæteris, usque eo, ut horum argumento genuinum Frisium ab ascriptio infitiove soleant quondam discernere.

Ingenium genti in universum simplex, ingenium, *Imperium*, excellum, promptumque pro libertate ad arma. Post regium imperium præfectos habuerunt suæ gentis, liberis populi suffragiis electos, ex quibus honoratissimus qui erat, & in omnes reipub. partes animum intendebat, accepta ab Italicis civitatibus consuetudine, Potestas proprio vocabulo dicebatur, eratque Magistratus ex populi arbitrio annuus interdum, interdum annorum plurimum, nonnunquam etiam perpetuus. Præter istos Comitum quoque ab Imperatore singulis quadrienniis in Frisiam mitti solitum esse, eo nimirum seculo, cum id, quod de Potestate dixi, in defuetudinem isset, in codice antiqui juris Frisici legitur coram quo, si quæ majores in populo controversiæ hærebant, disceptabantur. Deinde & nobiles quædam familia, honore opibusque in ea gente eminebant, quarum ambitione factum, ut populus in factiones divisus, bello intestino patriam distraxerit. Feuda & dominos nemo noverat, nisi quod Imperatorem patronum ac Supremum Principem agnoscebant. Hodie federati Belgii pars, communibus studiis libertatem adversus Hispaniarum Regem fortiter feliciterque asserere pergunt.

F R I S I A O C C I D E N T A L I S.

Frisia occidentalis.

Flevo FRISIA incipit, quæ mores nomenque præcum retinet. Flevus quondam fluvius non magnus, etiam inter ostia Rheni a Veteribus numeratus, ingens nunc maris sinus, agris ablutione absorptis, influens in lacum illum vel sinum potius magnum, quem Australe mare, de *Zayderzee* vulgo nuncupant. Hoc sinu prima hodiernæ Frisicæ pars, quam *Occiduum* proprio nomine vocare ceperunt, ab Occidente tota alluitur, Hollandicam oram longo intervallo respiciens. Incepit quondam ab Austro à Vidri fluminis ostio, quanquam tempus fuit, cum ultra Vidrum, Hasseltum, Vol-lenhoa, Stenevicum, Cunera etiam per Episcopos Ultra-jectinos Frisorum Reipublicæ ademptæ sint. Sic post Cuneram demum Frisicæ hodierna initium meridionale capit. Inde secundum litus in Septentrionem modice primum flexa, ubi Stellingwerficus ager mox velut in Hollandiam excursura, recta in Occidentem longo se spatio porrigit, occurruque Hollandicæ oræ similiter prominentis, æstuarium Flevi ab Austrino sinu quasi secludit.

Civitates munitas habet octo, oppida pulcherrima sine muris tria, Abbatis novem, cœnobias in universum XLVI. Præfecturas judiciales XXVI, vicos celeberrimos CCC XXXI. Divisa usitate in tres partes, quæ jam foederibus se jungere communemque rempublicam tueri, jam seorsim sibi consulere solent. Sunt autem illæ vulgo dictæ *Westergoa*, *Ostergoa*, & *Sylvestria*, sive septem silvæ vernacule de *Sevenwolden*. Prima *Westergoa* est, à *Stavera* Frisorum quondam metropoli illustri initium ducens, & majorem longitudinis universæ partem complexa, mari aut æstuariis magna ex parte circumfusa & multo opulentior, hominibusque & ædificiis frequentior. In hac *Franeke-ra* est, civitatum Frisicæ amœnissima & mundicie rara, domibus virorum nobilium peramplis & insignibus ornata, rivo navigabili irrigua, vallo terreo ac fossa probe munita, civium elegantia ac institutis florens, domicilium Musarum hoc tempore. *Sneca* humili loco & aquoso piscium proventu imprimis felix, *Bos-verdia* vetustate pollens, mediterranea oppida & jam olim contra hostiles insultus communita: item *Harlinga* in littore, recens manibus circumdata cum arce paulo ante firmissima & peregre portu, mercatu celebris, velut emporium totius regionis, in annos singulos fortunam adhuc adaugens: tum *Slota* & *Stavera* quondam Frisorum regia, superbo cultu, nunc oppidi vix nomen tuens aut speciem retinens *Hindelopa* & *Worcumum* in littore Occidentali. *Ilta* *Sneca* vicina, agro humili & irriguo ut ipsa quoque *Sneca*, sita, quæ manibus caret, Territoria porro octo, *Wenferanum*, *Franeke-ranum*, *Barranum*, *Meinaldanum*, *Baerdanum*, *Hennerdanum*, *Wimbritzeranum*, *Biltanum*, & in his vici ad cxxvii. Cœnobias monachis aut sacris virginibus dicata xxiv.

Oostergoa.

Altera *Ostergoa* à *Westergoa* sine in *Lavicam* flumen & *Gerriconis* cœnobium, agri *Groningani* limitem, porrecta, opibus & viris nobilibus, præsertim qua *Boream* & *Occidentem* spectat, aut littori vicina est (nam ubi *Groningani* contigua est & *Meridiem* versus procurrens *Sylvestribus* propinquat, reliquæ parti haud par est) ad cuius initium *Leoardia* est, civitatum Frisicæ Occidentalis maxima & splendidissima, ædificiis, sacris, profanis, publicis, privatis, nobilium præsertim atris magni-

Leoardia.

ficis illustris, rivis profundis per medios vicos præcipuos decurrentibus (ut pleraque Frisicæ oppida) permeabilis, vicis terfa & sine omni immundicie ac sorde, opulenta, nitida, populosa, cultu & moribus hominum præcellens, munitionibus validis per ambitum cinctâ, sedes, hoc tempore summi Senatus Frisici per ea loca, ad quem ab omnibus reliquis tribunalibus inter *Flevum* & *Lavicam* provocatio est, sita prope in umbilico regionis totius, loco uberrimo & ad quem ex cunctis oris omnibusque agri partibus navigari lenunculis possit; deinde *Documanum* portu commodo, quem alveus non contemnendi fluminis in *Lavicæ* æstuario se effundentis, quod *Documanum* rivum vocant, efficit, insigne oppidum ad xv passuum millia intus ab ortivo latere, ubi flumen exit, pauloque minus à *Boreo* recedens, aggere terreo cum propugnaculis & fossa in circuito munita: præfecturas præterea habet xii, *Leoardianam*, *Tyetzercanam*, *Idaerderanam*, *Ferverdianam*, *Rawerdianam*, *Dengranam* duplicem, *Dantumamanam*, *Octopagiam*, *Columanam*, *Upteranam*, *Smallinganam*. Vicos cxxvi. Cœnobias xxi, arces nobilium vetustas quam plurimas.

Documanum.

Tertia pars *Sylvestres*, quos *Sevenwolden* nuncupant, continet cum agris vicinis *Stellingwerfico* & *Scoterlandico*, qui cotermini sunt *Ultrajectinæ* diocesi multumque pro libertate contra Episcopos certamen habuerunt. Hæc pars palustris aut sabulosa soli, silvas quoque habet modicas quæ nomen ei dederunt & lacus nonnullos piscibus copiosos, potissimum ubi *Westergoa* conjungitur: oppidis omnino caret & in universum felicitate cæteris multum cedit. Præfecturis continetur novem, sed quæ *Westergoa* præfecturis octo haud quaquam æquent: *Donyeverfalæa*, *Lemmerana*, *Anieverdiana*, *Scoterlandica*, *Uttingara*, *Hafcherana*, *Stellingwerficæ* duæ *Orientalis* & *Occidentalis*, *Geestana*. Vici in iis numerantur lxxvii. Cœnobium vero unum. Qua parte aratur, frugum satis ferax, pascuis non perinde idonea. Terram palustrem fodit magna copia & devectam per rivos in usum ignis vicinis dividit. Hujus incolæ, ceu fieri solet animo & corpore ad bellum, laboresque magis quam reliqui, quas copia vitæ enerant, prompti sunt. *Westergoa* universæ, *Oostergoa* pars multo magis fruge, armento, gregibus, piscibus, avibus, quibus culina instrui laute potest, supra quam credi queat, felix est; sed illa humilior, lacubus aut stagnis abundans & pluribus fluentis irrigua atque ita piscatu & aucupio melior. *Oostergoa* vero editior & pascuis optimis satique nobilior, utramque tamen rivi percurrunt multi navigabiles, sed excellit *Documanus* lati & profundus alvei *Documano* *Leoardiam* ducens, ac illic in duo se brachia scindens, e quibus alterum *Franeke-ranum* perluens, *Harlingam* tendit ibique in mare rursus effunditur; alterum in *Meridem* se præcipitans & lacubus aut stagnis se miscens, *Snecam*, *Ilstam*, *Slotam*, *Staveram*, *Worcumum* per ambages contingit & connectit pluribusque locis in mare influit. In hunc & alii quoque rivi se infinuunt, qui *Sylvestrium* agrum pererrant, quorum maximus *Cunerus* est, quanquam is proprio ore ad *Cuneram* vicum cognominem in sinum australem etiam effertur. Atque hinc maxima sane commoda incolis ultero citroque commeanibus proveniunt.

Cæterum alius longe, quam nunc est, hujus regionis *Alia* olim habitus aliaque forma quondam fuit; nam longius extra *Frisia* id, quod nunc extat, litus agri procurrit versus infu-

las, cœt.

las, cœt.